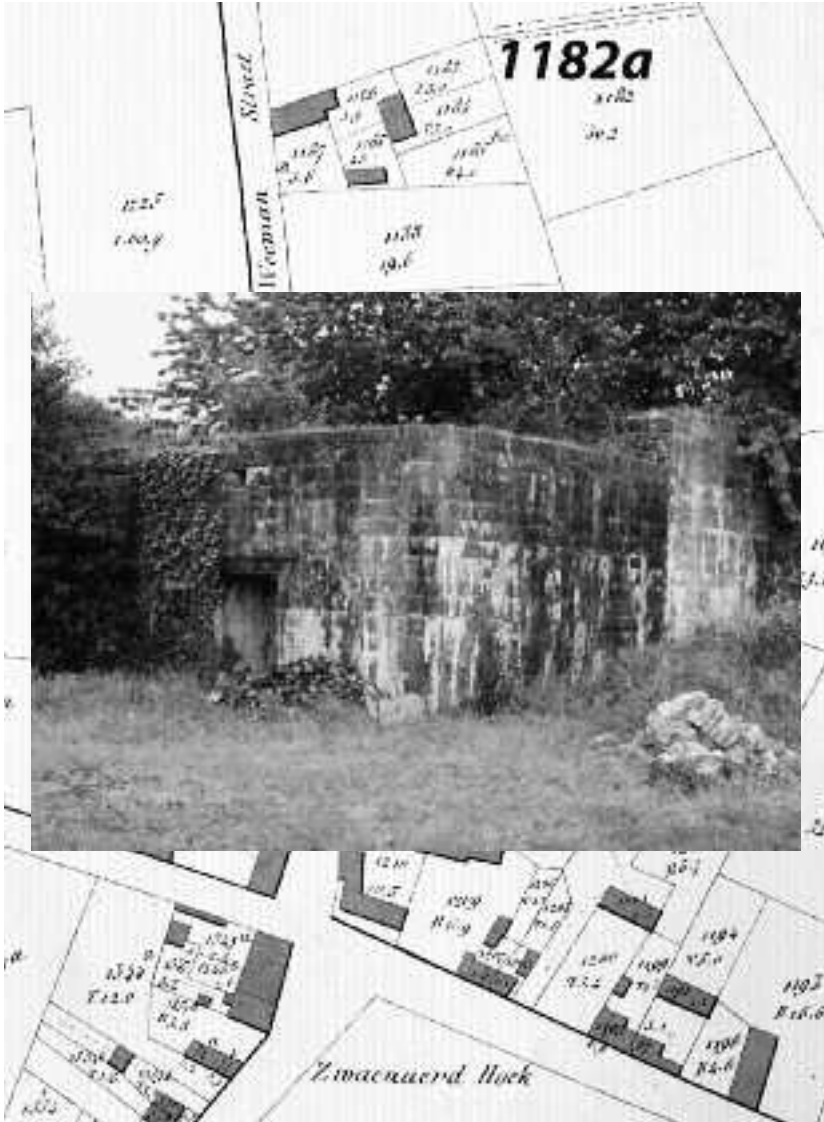

SINAÏEK

Tijdschrift van Heemkring "Den Dissel" Sinaai jaargang 10 nr. 4 - 2014

Bunker uit WO I in de Weimanstraat

Inhoud

Disselingen Etienne De Meester	blz. 50
De Sinaaise bunkers uit WO I - Deel van de Hollandstelling Georges Tallir	blz. 51
Woorden uit het Sinaais dialect: letter A Annemie Bogaert en Etienne De Meester	blz. 58
Sinaainaren die stierven in 1975 Etienne De Meester en Georges Tallir	blz. 62
Soldatenliedje, gedicht van Fernand De Bock Jos Daems	blz. 64

Disselingen

Rechtzetting

In het artikel, Davidsfondsafdeling "Land van Waas" (Sinaïek jrg. 10 nr. 3 - 2014), sloop een tikfout. Het Davidsfonds van Sinaai werd gesticht in 1930 en niet in 1830.

Aanvulling

Bij de overledenen van 1976 stond de naam van Henri De Puysselleire als echtgenoot van Clothilde Van Damme niet vermeld.

Gift

Benny Marcelo: een boek met stamboom en foto's van de familie Roels.

Leo Van Damme: gedachtenisprentjes

Ons archief in de bovenzaal op het gemeentehuis
is elke zaterdag toegankelijk van 10u tot 11u30

Sinaïek is een uitgave van heemkring "Den Dissel" en verschijnt 4 keer per jaar.

Archiefbeheer: Etienne Bogaert

Fotoarchief: Georges Tallir, Walter Vermeiren

Administratie: André Verschelden

Samenstelling: Jos Daems

Eindredactie: Annemie Bogaert

V.U. Etienne De Meester, Edgar Tinelstraat 28 9112 Sinaai, Tel. 03 772 41 64

<http://www.sinaaileeft.be/heemkring-den-dissel>

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische of andere middelen, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

© Heemkring "Den Dissel" Sinaai

Met steun van de
Vlaamse overheid

De Sinaaise bunkers uit WO I - Deel van de Hollandstelling

Na het beëindigen van WO I bleven op ons grondgebied een aantal stille getuigen van deze periode over. Lange tijd waren zij zichtbaar aanwezig in het landschap en waren voor de jeugd een uitverkoren speelterrein: de fort en bunkers oefenden een aantrekkingskracht uit. Ze zijn nu nog aanwezig maar meestal afgeschermd en aan het gezichtsveld onttrokken.

De grote aandacht die het begin van WO I nu krijgt had tot gevolg dat de ons omringende heemkringen aandacht besteden aan het doel en ontstaan van deze bouwwerken op hun grondgebied. Zo verscheen in de Lokerse Souvereinen (2011) een studie over de Eksaardse bunkers van de hand van André Van Doorslaer; van Guy De Brant en Edy Hofman verscheen in D' Euzie, tijdschrift van de Stekense heemkring een uitvoerig artikel over de Stekense bunkers (2013).

Daartussen liggen de Sinaaise bunkers die deel uitmaken van dezelfde Duitse verdedigingslijn van WO I "*De Hollandstelling*". Onze bijdrage is gesteund op deze beide studies (hartelijk dank voor het opzoekingswerk door de drie auteurs geleverd). Ook dank aan Wilfried Seghers voor zijn bijdrage in het opzoekingswerk over de Sinaaise bunkers.

Georges Tallir

Op 2 augustus 1914 zond Duitsland aan België een ultimatum, hierbij eisten zij de vrije doorgang voor hun legers voor een aanval op Frankrijk.

De koning en de toenmalige regering weigerden dit, temeer daar ons land de status van neutraliteit en onschendbaarheid had. Alle grote mogendheden, ook de Pruisen, hadden daarover een akkoord gesloten op het Congres van Londen in 1830.

Op 4 augustus vielen de Duitse troepen ons land binnen. België ving de eerste aanvallen op en riep de hulp in van de mogendheden die haar onafhankelijkheid moesten waarborgen, in dit geval Frankrijk en Engeland; Frankrijk in eerste instantie, omdat het de Duitsers erom te doen was dat land via ons grondgebied binnen te vallen.

Het Belgisch leger was enkel in de mogelijkheid om de opmars van het Duitse leger te vertragen, waarin het ook slaagde, tot alles vastliep aan de IJzer. Dat alles had tot gevolg dat gans België tot aan de IJzer bezet gebied was.

Hier begint het verhaal wat men in de Duitse kringen de "*Hollandstelling*" is gaan noemen.

Gedurende WO I speelde Nederland niet mee. Het was geen betrokken partij omdat het zich neutraal had verklaard en creëerde geen gevaar bij de Duitse opmars naar Frankrijk. Het was in eerste instantie niet dringend nodig de Nederlandse grens sterk te beveiligen.

Nederland was wel neutraal, maar in hoeverre was dat een garantie?

Duitsland had zelf in 1914 de Belgische neutraliteit geschonden om Frankrijk aan te vallen en op 15 oktober 1915 hadden de Britten en Fransen troepen laten ontschepen in Saloniki in het neutrale Griekenland, hiermee werd ook de Griekse neutraliteit geschonden.

Met dit wapenfeit voor ogen was het duidelijk geworden dat de geallieerden de neutraliteit van Nederland zouden kunnen schenden voor een aanval op het Westfront. De Duitsers achtten het mogelijk dat de geallieerde troepen via Zeeland de Duitse troepen in de rug zouden aanvallen.

Daarbij was er het feit dat er danig gesmokkeld werd tussen België en Nederland, niet alleen diverse goederen maar ook brieven, al of niet inhoudelijk voorzien van documenten over diverse krijgsverrichtingen.

Ook de stroom vluchtelingen begon te groeien en er was zelfs desertie van Duitse soldaten, die aan de ontberingen van de oorlog trachtten te ontsnappen.

Dit alles had als gevolg dat de Duitse overheid besliste om de grens tussen beide landen af te grendelen, eerst door prikkeldraad, later aangevuld met draad onder elektrische hoogspanning van 2000 volt, en de bouw van bunkers.

Zo ontstond een bewapende grenslijn die de Duitse benaming "Hollandstellung" kreeg. Zij liep vanaf de Belgische kust tot voorbij Turnhout, tot aan de Nederlandse grens en bestond uit 3 delen:

- 1) Verdedigingslinie "Hollandstellung" van het Zwin bij Knokke tot Vrasene.
- 2) Linie "Stellung Antwerpen", een bunkerlinie rond Antwerpen.
- 3) Linie "Turnhoutkanaalstellung" van Schoten naar Turnhout.

Het was in juni 1916 dat er bevel werd gegeven voor de aanleg van de "Hollandstellung". De verdedigingslinie moest op zo'n krachtige manier gebouwd worden dat alleen al het bestaan ervan een ontrading zou zijn voor een landing van de geallieerden in Zeeuws-Vlaanderen.

De "Hollandstellung" werd op haar beurt voor de bouw en verdediging in 3 sectoren verdeeld:

Sector 1: van het Zwin tot Strobrugge (wijk van de gemeente Maldegem, nu ingesloten door het Schipdonkkanaal, het Leopoldkanaal en de N410)

Sector 2: van Strobrugge tot het Kanaal Gent-Terneuzen

Sector 3: van Kanaal Gent-Terneuzen tot Vrasene.

De sector 1 was toegewezen aan het Marinekorps dat ook instond voor de kustverdediging. De sectoren 2 en 3 werden toegewezen aan het 4^e Duitse landleger.

Het Etappegebied

Bij het begin van de Duitse bezetting werd het grondgebied van België verdeeld in 3 zones met aparte bezettingsstatuten:

het *Generaal-Gouvernement*,

het *Etappegebied* van het 4^e Duitse Leger en de

bezette kuststeden onder beheer van de Keizerlijke Marine.

Het *Generaal-Gouvernement* was de Duitse militaire regering in bezet België. Het controleerde Brussel en had als hoofdkwartier het Koninklijk Paleis.

Het *Etappegebied* was het achtergebied van de troepen die zich aan het front bevonden. Controleerde o.a. de steden Antwerpen en Gent. Hier bevonden zich de administratieve en logistieke onderdelen van het leger, alsook de divisies die lange tijd aan het front gevochten hadden en op rust werden gesteld.

Het Etappegebied in onze streek bestond voornamelijk uit Oost- en West-Vlaanderen en was een zone met bijzonder strenge controle en paraatheid. Het lag tussen het front en de grens met het Generaal-Gouvernement, de eigenlijke bezettingsmacht.

Het Etappegebied Oost-en West-Vlaanderen werd verdeeld in 29 Kommandanturen. Eén had Lokeren als hoofdplaats en bestond uit: Lokeren, Eksaarde, Daknam, Moerbeke, Zeveneken, Sinaai, Stekene, Koewacht, St.-Pauwels, St.-Gillis, Belsele, Waasmunster en Elversele. Na 1916 kwamen daar nog: Doel, Meerdonk, Kieldrecht en Verrebroek.

Bunkers

Voor W O I werden de steden verdedigd door de “fortenlinies” waarbij de verdedigingstaken gecentraliseerd zaten in beperkt aantal grote bolwerken.

Bij het uitbreken van de oorlog schoot de zware Duitse artillerie deze forten vrij vlug in puin. Hiermee kwam een einde aan het tijdperk van de forten.

De Duitsers ontwikkelden een alternatief: de versterkte schuilplaatsen in de loopgravenfronten. Dit waren de “bunkers”, losse, verspreide en kleine verdedigingswerken die met zware artillerie moeilijk te raken waren. De grote forten werden in kleinere stevige eenheden, weloverwogen, over een gans gebied gespreid.

“Bunker” is de aan het Duits ontleende benaming voor “een klein op zichzelf staand militair verdedigingswerk in beton”. Voordien gebruikte men in het Nederlands de benaming “kazemat”.

De bunkers lagen een stuk landinwaarts. Was de prikkeldraad bedoeld om personenverkeer te beletten (o.a. het deserteren, smokkelen, overbrengen van brieven en dies meer), dan waren de bunkers bedoeld om krijgsverrichtingen uit te voeren, in dit geval verdedigen.

Er waren dan ook verschillende soorten bunkers, zo waren er:

- De gevechtbunker voor opstelling van een kanon, mortier of machinegeweer.
- De observatiebunker, van waaruit de vijand door middel van optische apparatuur in de gaten gehouden werd.
- De commandobunker, van waaruit de gevechten werden geleid, was meestal niet in de voorste linie gelegen.
- De manschappenbunker bood onderdak aan de manschappen voor eten, slapen en verzorging.
- De munitiebunker was voor de opslag van kogels, granaten, mijnen, springladings ....

De ligging van de bunker verraadt meestal zijn oorspronkelijke functie: sommige liggen in open landschap, andere zijn dan weer bijna onzichtbaar of ondergronds ingericht.

De commandobunkers werden wegens hun groot strategisch belang ondergronds geplaatst en een flink eind verwijderd van de frontlinie. De manschappenbunkers of schuilplaatsen werden half of volledig ingegraven.

De gevechts-, observatie- en munitiebunkers lagen meestal hoger. Ze moesten wel onopvallend zijn, maar tegelijkertijd het actierein langs waar de aanvaller kon oprukken kunnen bestrijken. Om detectie door de vijand te bemoeilijken werden de bunkers gecamoufleerd.

De toegangswegen zaten aan de “veilige” kant van de bunker, weg van het front, terwijl schiet- of observatieopeningen zich aan de frontzijde bevonden.

Beton werd reeds vanaf 1915 gebruikt door de Duitsers voor de bouw van bunkers. De Sinaaise bunkers werden gebouwd door de Duitse Landmacht (4^e Landleger). Ze gebruikten geprefabriceerde betonnen stenen (Formsteine), voorzien van gaten om ijzeren staven door te steken; deze werden met elkaar te verbonden om een muur te vormen. Men bouwde twee evenwijdige muren die nadien volgestort werden met beton tot meer dan 2 meter dik (zie grondplan van een bunker op blz. 54).

Ieder ontwerp had zijn eigen benodigde hoeveelheid bouwmaterialen en kon gere-

aliseerd worden in een vaststaand aantal arbeidsuren.

Om de veiligheid te kunnen garanderen tegen exploderende granaten moesten het dak en buitenmuren een dikte hebben van minimum anderhalve meter. Enkel voor de muren die afgewend waren van de vijand volstond een dikte van van een halve meter. De buitenmuren, het dak en grondplaat waren voorzien van bewapening, de binnenmuren waren ongewapend.

Alle bunkers hadden een gebroken toegang (toegang met minstens één haakse bocht) om te voorkomen dat de luchtdruk en de scherven van ontploffende projectielen schade zouden aanbrengen binnenin de bunker. Er zijn telkens ook twee ingangen die afgesloten werden door naar buiten draaiende houten luchtdrukdeuren, bij voorkeur bestaande uit twee delen, om te beletten dat de manschappen geblokkeerd zouden raken door puin.

Het plafond bestond uit stalen profielen die opgevuld werden met betonnen dwarsbalken, daarbovenop werd nog een laag beton gegoten.

In het dak waren één of twee openingen die gebruikt werden voor de installatie van een periscoop of een kachelaansluiting.

De Hollandstelling tussen het kanaal Gent-Terneuzen en Antwerpen.

Als eerste stap in de aanleg van de linie werd het hele gebied bezocht door Duitse deskundigen en hoge officieren. Geografische kenmerken van het landschap moesten optimaal benut worden bij de oprichting van de linie.

Een ooggetuige : *“In september-oktober 1916 zag men rare kerels lopen langs kanten en bossen, die geheimnisvol lijnen trokken en aantekeningen deden”*. (Dr. Leon Van Haelst)

De Duitsers kozen ervoor om het Waasland tegen een inval vanuit Zeeuws-Vlaanderen te verdedigen door een combinatie van loopgrachten, bunkers en inundatiegebieden (gebieden die men ter verdediging onder water kon zetten). Er werd een verdedigingslijn ontworpen met drie stellingen:

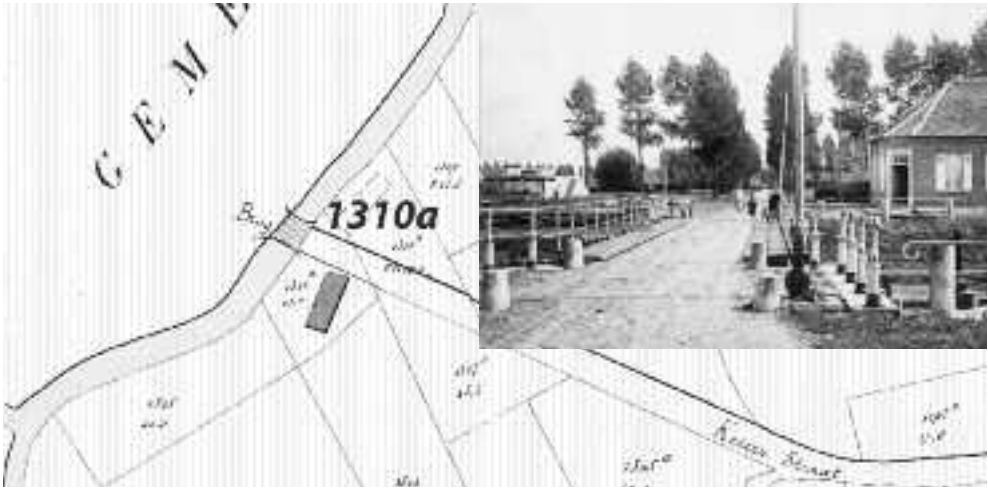
1) **De voorposten-stelling**: Vanaf Zelzate tot Kemzeke werd een verdedigingslijn opgetrokken ongeveer 3 kilometer ten zuiden van de Nederlandse grens. Deze verdedigingslijn bestond uit prikkeldraad met om de 300 m versterkte gevechtsposten.

2) **De voorste-stelling**: Vanaf Terdonck (kanaal Gent-Terneuzen) tot Kemzeke naar Vrasene werd een tweede dubbele prikkeldraadversperring aangelegd. In deze linie werden *“manschappenbunkers”* gebouwd, met daar bovenop een mitrailleurstelling. Deze bunkers moesten bescherming bieden tegen de verwachte artilleriebeschietingen, terwijl onmiddellijk gevechtsposties konden ingenomen worden bovenop de bunker. ***De Sinaaise bunkers maakten deel uit van deze verdedigingslijn, midden 1917 werd met de bouw van deze stelling begonnen.***

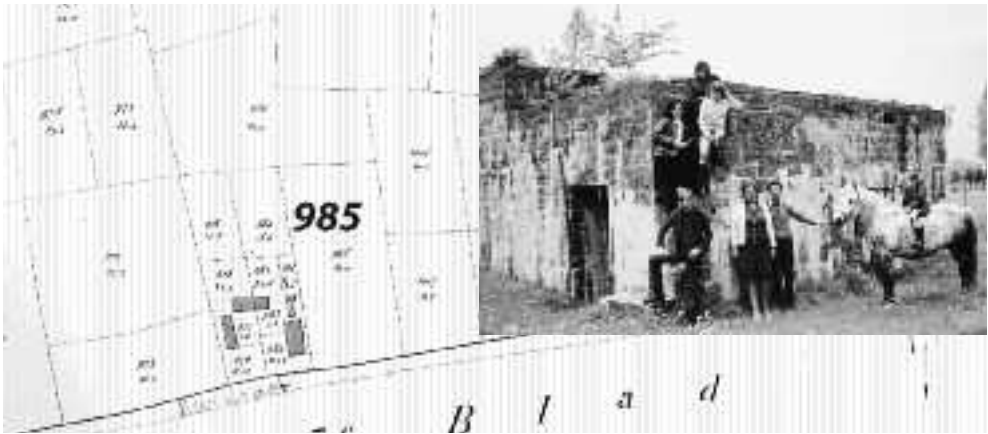
Het gebied tussen de twee prikkeldraadversperringen kon onder water gezet worden. De onderwaterzetting kon vlug gebeuren, de dijken werden op verschillende plaatsen ondermijnd.

3) **De hoofdstelling**: Twee kilometer ten zuiden van de lijn Terdonck- Vrasene werd nog een derde lijn gebouwd: de lijn Desteldonk, Lokeren, Puivelde, Sint-Pauwels, Nieuwkerken waarachter de artilleriestukken werden opgesteld.

Het materiaal voor de bouw van de bunkers werd aangebracht via de kaai en het station. Dan werden er plaatselijke boeren opgevorderd die met ossespannen of trekkoeien het vervoer deden naar de locatie waar een bunker voorzien was.

Kadastraal liggingsplan en brug over de Moervaart omstreeks 1930, links de bunker en rechts het huidige "Keysershof".

Kadastraal liggingsplan en het "fort" in de Neerstraat omstreeks 1972, met boven de gebroeders Poppe, onderaan Yvan Vercauteren, Emma De Kever, Omer Van Overloop en Peter Maes. De bunker is gelegen links op het einde van de "Bockwegel" bij het bereiken van de Neerstraat.

De bunker in de Hooimanstraat is niet meer zichtbaar, hij werd na gedeeltelijke ontmanteling ingebouwd en is nog toegankelijk via een klein deurtje rechts. Na een bezoek aan "Boskapel" in 1947 mochten de kleuters het "fort" in de Hooimanstraat beklimmen onder toezicht van Zr. Boniface en juffr. Gerarda Van Mele.

De bunkers werden gebouwd door vrijwillige of opgeëiste (Sinaaise) burgers onder militair toezicht, in dit geval militairen van het Geniekorps van het 4e Duitse leger, dat in het Etappegebied gelegen was. Deze stonden ook in voor het ontwerpen en uitvoeren van de bunkers.

Voor de linie waarvan Sinaai een deel was (Terdonck- Vrasene) werden er 57 bunkers gebouwd, waaronder 15 in Eksaarde, 4 in Sinaai en 6 in Stekene. Bij de aanleg van de verdedigingslinie werd er geen rekening gehouden met de civiele belangen of die van de individuele burger. Bij de plaatsing van de bunkers en prikkeldraadverspering konden de grondbezitters niet terugvallen op hun eigendomsrecht. Ook een deel van de landbouwgrond ging verloren.

Na het beëindigen van de oorlog beschouwde de Belgische staat de bunkers als hun eigendom. De grond waarop de bunkers stonden bleef eigendom van de privaat bezitters. In november 1953 deed de Belgische staat afstand van de bunkers en mochten de grondeigenaars er naar goeddunken over beschikken.

Dat het stevige bouwwerken zijn die alleen maar gesloopt worden als dat de enige oplossing is tonen ons de volgende cijfers: van de 15 Eksaardse bunkers zijn er 5 afgebroken, in Sinaai is er één volledig verdwenen en ook in Stekene is er maar één bunker volledig verdwenen.

De ligging van de Sinaaise bunkers.

Volgens kadastrale gegevens van 19 mei 1953

1) sectie D	nr 1310 a	eigenaar: de gemeente Sinaai	gelegen: Keizerstraat (kaai)
2) sectie D	nr 1182 a	eigenaar: Pieter Raes, Sinaai	gelegen: Weimanstraat
3) sectie A	nr 985	eigenaar: Alfons Baert, Belsele	gelegen: Neerstraat
4) sectie A	nr 1489	eigenaar: Romain Smet, Sinaai	gelegen: Hooimanstraat

De bunker aan de Moervaartbrug (Keizerstraat) werd afgebroken en op de grondvesten werd een woning gebouwd.

In de Weimanstraat staat verdoken nog een restant van het bouwwerk.

Nog één is zichtbaar: deze langs de Bockwegel dicht bij de Neerstraat, maar is volledig overgroeid.

In de Hooimanstraat staat de bunker er nog, maar hij is niet meer zichtbaar (overbouwd).

Besluit

Om zich tegen een aanval vanuit het neutrale Nederland te beschermen hadden de Duitsers een sterke verdedigingslinie gebouwd met een totaal van 1370 bunkers. Zij hadden daar hun redenen toe, want in 1916 hadden ze inlichtingen ontvangen dat de Britse militaire staf de mogelijkheid onderzocht om een landing voor te bereiden via de Westerschelde.

Een Duitse officier (Otto Biermann) beweerde in 1937 dat juist de sterke "Hollandlinie" de Engelsen ervan weerhouden had een tweede front te openen via Zeeuws-Vlaanderen.

Dank zij de "**Hollandstelling**" heeft Nederland zijn neutraliteit kunnen bewaren.

Waren er geen krijgsverrichtingen aan de "**Hollandstelling**", ze had dan toch een sterk afschrikkingseffect.

Woorden uit het Sinaais dialect

Als heemkring willen we niet alleen verhalen en gebeurtenissen bewaren, maar eveneens de taal waarin ze werden overgeleverd. Daarom starten we met een nieuwe rubriek: een greep uit ons plaatselijk dialect. We willen geen diepgaande studie van de uitspraak of een volledige inventaris van de taal maken, maar we sprokkelen uit onze woordenschat. Als u zelf woorden kent die u treffen of die in onbruik dreigen te raken, geef ze dan gerust door - alle suggesties en aanvullingen zijn welkom! Ook aftelrijmpjes of gedichtjes en liedjes van vroeger mag u ons steeds doorgeven. Om het leesbaar te houden, gebruiken we geen fonetisch schrift - u probeert zelf maar of u nog weet hoe een woord 'op zijn Snoas' uitgesproken wordt. En dus beginnen we, volledig in overeenstemming met de wetten van de logica, met de letter A...

Woorden met A

Zelfstandige naamwoorden

Aalmenak: almanak, kalender

Achterbau: achterste deel van een huis

Achtergoaras: vroedvrouw - in andere dialecten 'achterware's of 'achtergares' genoemd. Het woord komt van het Middelnederlandse *achtersterrigge*, dat kraambewaarster betekent.

Achternookommer: nakomertje

Achternun: namiddag; *'tsachternuns'* is dan in de namiddag

Achttiender: term uit het bieden (kaartspel): je hebt een achttiender wanneer je acht kaarten van dezelfde kleur op je hand hebt.

Avendans: term uit het wiezen (kaartspel): wanneer een speler overtuigd is ten minste negen slagen te kunnen behalen, dan kan deze "*abondance*" spelen. Dan mag deze speler zelf troef maken en het spel openen door uit te komen.

Affel: navel

Affeire: (handels)zaak, relatie. Dikwijls in het meervoud gebruikt: *'Daar hedde gij geen affeires mee!'*

Affront: vernedering, belediging - *'Affronten voor complimenten pakken'*

Afgang: buikloop - ook overdrachtelijk gebruikt: *'Steeg van afgang zijn'* is moeilijk van je geld kunnen scheiden

Afhangerkes: borsten, bloemen die omlaag hangen

Afkurting: afbetaling

Afplakker: sticker

Afspanning: omheining

Aftelselken: aftelrijmpje, zoals

*Kreimgelas stond in de kas
Moeder dacht dan't boter was
Vader sneed er een stuksen af
Oeieoei 't is kreim - ge- las*

Aftrekker: kurkentrekker, zwabber

Afzink: helling

Akkeleir: stotteraar

Akkoazie: koopje, occasie, gelegenheid of mogelijkheid om iets te verwerven - '*Daar heb ik geen akkoazie van gehad*'

Aksidentjen: ongelukje, ongeval

Allee: overloop tussen twee trappen

Allemanswies: mens die allemans vriend wil zijn (werd oorspronkelijk gebruikt voor een hond die met iedereen meeloopt)

Alvegoaren: idioot mens

Ambroijaas: ontkoppeling van de auto (van het Franse ambriage)

Alweter: wijsneus

Ambetanterik: vervelend persoon

Ambras: ruzie, onenigheid, moeite (van het Franse embarras) - '*Zoveel ambras is me dat niet waard*'

Ambrasmauker: herrieschopper

Amigo: gevangenis - '*Hij zit in den amigo*'

Ammeluu: ronde koekjes gebakken op een vel papier (kermis)

Ammetoar: slachthuis (van het Franse abbatoir)

Amusoasie: amusement, vermaak

Amvlop: briefomslag (van het Franse enveloppe)

Angschijn: haamhout waaraan de strengen van het paard vastzitten - als er met het 'koppel' gereden werd, werden de twee *angschijnen* vastgemaakt aan een *zwing*

Annewuiten: onnozelaar, gek persoon. Komt van de plaatselijke naam voor de Vlaamse gaai.

Annekesnest: rommelnest, hebben en houden. Is oorspronkelijk de naam voor het nest van de ekster (= hanneken), die alles naar haar nest meepakt - '*Hij is vertrokken met heel zijnen annekesnest*'

Appaundesiet: blindedarmonsteking (van appendicitis)

Appelflaute: lichte flauwte, dikwijls schertsend gebruikt

Appeltrut: appelmoes. '*Trut*' betekent zacht, mul.

Asschransie: verzekering (van het Franse assurance)

Attak: beroerte

Aufel: handvol, soms armvol (van handvol) - '*ik kreeg een aufel noten*'

Aukoar: verzamelaar van oude voorwerpen

Aukster: ekster

Aundvaugerken: handveger

Auntepries: aanbesteding

Aurs: ouders

Austreir: oudstrijder

Autespaal: wasknijper (van houten speld)

Avauns: vooruitgang (van het Franse avance) - '*Da maakt hier geen avauns*'

Avrong: omgeving (van het Franse environs)

Werkwoorden

Abumeren: beschadigen

Accorderen: overeenkomen - '*Dat accordeert niet tussen die twee*'

Afbeulen: zwaar werk (laten) doen

Afbieën: afdingen

Afbollen: vertrekken, weggaan - '*Bol het af!*'

Afdokken: betalen
Afdruegen: verslaan bij het spel
Affeseren: vooruitgang maken (van het Frans avancer)
Affronteren: beledigen
Afgoan: zich ontlasten
Afjaugen: **afjakkeren** - '*ge moet mij zo niet affaugen!*'
Afeilen: afhellen
Afklappen / afkouten: afraden
Afkraumen: afruimen
Afkraven: afkrabben
Aflangen: kaarten afnemen (kaartspel)
Aflekken: aflikken
Afletten: gadeslaan, bespieden
Aflieën: afleiden
Aflieëgen: bodem lager maken
Afluizen: op een slinkse manier afhandig maken, ook afschoepen en aflutsen
Afpauren: afkippen, verwant met peuren : het kookvocht van groenten afgieten
Afploaten: afschilferen
Afroazen: snel (en dikwijls ook luid) praten
Afschrepen: afschrapen. Komt uit de vlasteelt. '*ik heb het aan mijnen schreper*' betekent: ik heb het zitten.
Afsnokken: met een ruk (snok) aftrekken. Een snok is ook een elektrische schok.
Afspetten: iets tegen je zin afgeven, vooral van geld (= afdokken)
Afstrijn: ontkennen, betwisten
Aftassen: aftasten, fouilleren
Auchternoarduun: nadoen, naäpen
Aveturen: iets aandurven, wagen (van het Frans avonturer) - ook oveturen

Andere

Aalf: elf
Abaja: maar ja
Abanieë: maar neen
Abatoet: toch wel
Adde-gij: als jij
Agau: al gauw, vlug
Akaks: zogezegd toevallig maar toch met opzet zeggen - '*Akaks zeet de zot zijn mening*'
Akker: als ik er ...
Akkerdzjuuë: potverdorie (verbastering van sacré nom de dieu)
Albijal: alles in acht genomen
Allangsom: hoe langer hoe...- '*Het weer werd allangsom beter*'
Allei-allei: uitroep van twijfel (van het Frans allez)
Allei-toe: dat is toch niet waar
Allei-jong: uitroep van verbazing
Allei-seg: wat je nu zegt
Allegeduren: voortdurend
Allegelijk: niettemin, evenwel - '*Ik was ziek, maar ik ging allegelijk toch naar school*'
Alleman: iedereen

Almeenkieër: opeens, plots
Alveling: half en half
Alzeleeven: altijd - verbonden met *vanzelevennie* (=nooit)
Amets: soms (samentrekking van altemets)
Ammel: allemaal
Ammeltegoar: allen samen (verbastering van altegader)
Ammen: als wij ...
Amoar-ja: maar ja
Amoar-nieë: maar neen
Anavaun: vooruit (van het Franse en avant)
Apeupri: ongeveer (van het Franse à peu près)
As: als
Asser: als er ...
Ast: als het ...
Auchterieën: binnenkort, straks
Auchtersteveuren: verkeerd aangedane kledij, achterstevoren
Ault: altijd
Aultmoaroan: voortdurend
Aultzeeker: zeker en vast
Auverechs: tegendraads, tegen het gewone in
Auw: stopbevel aan een paard. Tegenovergestelde van ju, vooruit
Awaal: welnu, dikwijls gebruikt als Awaal nem, waarbij nem de gebiedende wijze is van nemen en dit zoveel betekent als 'voila!'
Azuuë: zo, also, aldus
Azzekik: als ik ...

Tot zover onze eerste bijdrage. Geef ons gerust aanvullingen, leuke zegswijzen, citaten,... door. We verwerken ze graag in deze rubriek!

Annemie Bogaert en Etienne De Meester

Hetmaerking aan
ACHIEL VLAEMINCK
 (DE KLEES)

geboren te Sintal op 8 oktober 1876 en overleden
 te Lokeren op 12 december 1914

Als mijnwerker heb ik in de buik
 van dese aarde gewroet om U te
 verwunnen.

Als heer heb ik met de aarde
 en voor mijn boezem geliefd.

Ik wilde de adelaar zijn voor
 een vogelken levend zonder haken.

Maar omdat de meesren mij niet
 hebben begrepen was ik jarenlang
 eenzaam.

II. II.

Bedenk nu ga nog eens aan mij
 terugdenkt.

SINAAINAREN DIE STIERVEN IN 1975

Onder Sinaainaren verstaan we de personen die er verbleven bij hun overlijden, deze die er lange tijd hebben gewoond of deze die er geboren zijn.

-januari

- 01 Catharina Keymolen (84j), e.v. Frans Sterckx, Vleeshouwersstraat
- 03 Leonie De (83j), e.v. Edward De Jaeck, †Lier
- 03 Michel Vercruysse (71j), e.v. Agnes Rabaey, Duizend Appels, †Sint-Niklaas
- 07 Agnes Keymolen (69j), ong., Molenstraat
- 07 Raymond Baeckelandt (73j), w. v. Maria Vael, Dorpsstraat, †Sint-Gillis-Waas
- 14 Aloïs Van Guyse (83j), e.v. Irma Valent, Hooimanstraat
- 17 Edmond Polfliet (94j), w. v. Maria De Decker, Tinelstraat
- 18 Cyriel Van Hooste (77j), e. v. Suzanne De Smet, † Klein-Sinaai
- 20 Philomena Vermeulen (91j), w. v. Bernard Polfliet, † Eksaarde
- 21 Maria Ludovica Verschraege (78j), e. v. Alfons Hamelinck, † Sint-Gillis-Waas
- 25 Edward De Jaeck (97j), w. v. Leonie De Cock, † Lier
- 30 Isidoor Paelinck (72j), ong. † Waasmunster
- 31 Paul De Maeschalck (60j), ong. † Klein-Sinaai

-februari

- 08 Lea Coussens (74j),
- 13 Leontine Poppe (67j), e. v. Achiel Rooms
- 14 Nicole Musqua (36j), e.v. Firmin Apers, †Sint-Niklaas
- 16 Leona Van den Bossche (58j), kloosterzuster (Zr. Caritas), †Sint-Niklaas
- 16 Achiel Moens (83j), e. v. Maria Celi, †Zaffelare
- 20 Maurice Van Laere (62j), e. v. Augusta Van Hoey, Dorp
- 25 Philomena Smet (71j), e. v. Leonard De Greyt, †Sint-Niklaas
- 25 Amelberga Joanna De Kerf (83j), e. v. Henri Wittock, Zwaanaarde
- 25 René Van Goethem (74j), e.v. Magdalena Daeyaert, †Lokeren-Heiende

-maart

- 09 Louis Lambrechts (82j) e. v. Julia Van Goethem, Duizend Appels
- 11 Emiel Smet (86j), e. v. Maria De Letter, Hulstbaan
- 17 Maria Beirnaert (78j), w. v. Alfons Verlee, Neerstraat, †Sint-Niklaas
- 19 Emiel Roels (64j), e. v. Elisa De Leenheer, Dorp, †Sint-Niklaas
- 26 Madeleine Impens (72j), e. v. Leo Parijs, Kernemelkstraat

-april

- 06 Eduard Van Goethem (87j), w. v. Anna Suy, Hondsnest
- 08 Georgette Buysse (50j), e. v. José Thierens, † Klein-Sinaai
- 18 Jozef Van der Sijpt (68j), ong., Luitentuit
- 26 Prudence Brandt (94j), w. v. Gustaaf Strobbe, †Sint-Niklaas
- 27 Leon Van Hoey (67j),

-mei

- 07 Madeleine Van Damme (71j), e. v. René Van den Bossche, Statiestraat (Wijnveld)
†Sint-Niklaas
- 29 René Van den Broeck (84j) e. v. Elodia Windey †Knokke-Heist

-juni

- 02 Joanna Troubleyn (92j), w. v. Alfons Boodts
- 17 Suzanna Van Acker (77j), w. v. Alois Rooms, Zwaanaarde, †Lokeren
- 20 Rachel Laureys (88j), e. v. Eugeen Durinck, Leebrugstraat

- 25 Lucien Van den Branden (48j) e. v. Simonne Vaerewyck, †Belsele
- 27 Leo Van Damme (75j) w. v. Celina Goossens, †Lokeren
- 28 Maria Goeman (58j), e. v. Kamiel Van de Putte, †Sint-Niklaas
- 29 Margaretha Verlee (82j), w. v. Cyrillus Elegeert, Helsvuur
- 29 Hector Staessens (69j), ong, Zwaanaardestraat, †Sint-Niklaas

- juli

- 12 Maria Magdalena Moens (79j), w. v. Oscar Van Eynde, Stenenmuur, †Sint-Niklaas
- 18 René Van Goethem (74j), e. v. Magdalena Daeyaert, †Lokeren-Heiende
- 25 Florent De Bock (80j), w. v. Cecilia Janssens, †Sint-Niklaas
- 25 Pieter Ongena (74j), w. v. Maria Coleta Wauters, †Sint-Niklaas

-augustus

- 01 Jan Baptist De Vos (78j), w. v. Leonie Paelinck, Leestraat, †Lokeren
- 05 Cesar August Speelman (65j), e. v. Verenanda Noppe, †Gent (U.Z)
- 07 Hippoliet Van Overloop (87j), e. v. Marie-Louise Strobbe, Dorp, †Sint-Niklaas
- 27 Gustaaf Roels (86j), w. v. Maria Van Osselaer, e. v. Pauline Van Aelst †Mechelen

-september

- 10 Jozef Maes (70j), e. v. Ilda Moens, Dorp
- 14 Alfons Van der Sijpt (71j), e. v. Maria De Mulder, Luitentuit
- 15 Alice Strobbe (88j), w. v. Pieter Zaman, Stenenmuur
- 18 Emma De Weirdt (84j), w. v. August Everaert, Zakstraat
- 27 Jozefa Agnes Laekeman (79j), ong., Statiestraat (Wijnveld)

-oktober

- 03 Achiel De Jonge (69j), e. v. Elodie Smet, Stenenmuur
- 11 Pieter Vercauteren (69j), e. v. Maria De Clercq, †Sint-Niklaas
- 14 Petrus Raes (64j), e. v. Lea Laureys, Weimanstraat, †Sint-Niklaas
- 19 Maria Pringels (68j), e. v. Frans Rooms, Hellestraat
- 19 Maria Megeroet (73j), w. v. Henri Haeck, †Eksaarde
- 19 Bertha Van Puymbroeck (85j), w. v. Henri Van Bastelaere, †Lokeren
- 19 Caroline De Witte (71j), kloosterzuster (Zr. Amanda), †Ninove
- 31 Palmyre Beirens (65j), e. v. Frans Vercauteren, Dorp

-november

- 13 Els Verbeke (10d),
- 17 Edgar Van Puyvelde (81j), w. v. Maria Virginia Maes, Helsvuur
- 26 Kamiel De Wilde (67j), e. v. Maria Delacourt, Hulstbaan, †Sint-Niklaas
- 30 Maria Bernarda Brandt (41j) e. v. André Van Waes, †Berchem

-december

- 04 Petrus Bruggeman (78j), e. v. Anna De Vos, †Lokeren
- 06 Lea Ongena (61j), e. v. René De Baere, Hulstbaan, †Sint-Niklaas
- 07 Petrus Heyens (82j), w. v. Maria Sterckx, †Lokeren
- 08 Alice Keymolen (88j), w. v. Albert Van Aelst, Tinelstraat
- 11 Alfons Rooms (76j), e. v. Marie Van de Putte, Dorp, †Essen
- 12 Achiel Vlaeminck (78j) (De Kees), ong., Daknam, †Lokeren
- 13 Margareta Meirte (77j), w. v. Alois Coene, Hulstbaan
- 16 Gustaaf Laekeman (65j), ong., Hulstbaan
- 19 Cyriel Ringoot (74j), ong. †Sint-Niklaas
- 20 Herman Vael (65j), e. v. Zulma Pauwels, †Belsele
- 24 Theofiel De Clercq (84j), w. v. Eulalie Plaquet, e.v. Maria De Witte †Klein-Sinaai
- 31 Maria Beirnaert (75j), w. v. René Poppe, Leebrug, †Sint-Niklaas

Etienne De Meester en Georges Tallir

Soldatenliedje

Lief moederke, geef m' een kruisken
Een kruisken, 'k moet henengaan
den oorlog roept alle jongens
te wapen, te weer rond 't vaan

Lief moederke gaf m' een kruisken
Een kruisken met bevend hand
Ik draag het immer daarhooge
Lief moederkes eenig pand

G'en ziet het niet, g'en voelt niet
't Klein kruisje in mijn kop
Alleen de dood wischt het spoorloos
en bindt er een ander op

Lief moederke vol gevaren
Is de oorlog voor ziel en lijf
't onzichtber kruiske daar brandend
zegt immer U wat ik blijf

Uw jongen, uw brave jongen
de zon van uw stillen zorg ...
- zeg moederkelief, zeg moeder
Wanneer 'k u weer kussen mag

10 nov.

Uit de dichtbundel "1914-1918" van Fernand De Bock, luitenant bij infanterie. Geboren te Sint-Niklaas op 24 november 1893, zoon van notaris Clement en Maria Joanna Bauwens en † te Koksijde op 2 februari 1954.

In het gedichtenbundeltje vindt men maar drie jaargetallen terug, 1915, 1916 en 1917. Daar ze gebundeld zijn volgens thema, is het soms moeilijk er het juiste jaartal bij te zetten.

Jos Daems